

Artikel IX.

De artikelen I en II dezer wet treden in werking met ingang van 1 Januari 1923; de artikelen III, IV en V worden geacht in werking te zijn getreden met ingang van 1 Mei 1922.

De artt. VI, VII en VIII dezer wet treden in werking met ingang van den dag volgende op dien harer afkondiging.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

De Minister van Financiën,

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN
RAPORTEURS over het ontwerp van wet tot
aanvulling en verhooging van hoofdstuk X der
Staatsbegroting voor het dienstjaar 1922. (*Dekking
van het verlies op de kolenvoorziening.*) (369)

Het afdelingsonderzoek van dit ontwerp van wet heeft de navolgende uitkomsten gehad.

Er werd met eenigen nadruk op de wenschelijkheid gewezen om voortaan, wanneer met particulieren afspraken worden gemaakt, daarvan notulen op te maken ten einde te voorkomen dat later moeilijkheden ontstaan, welke niet steeds den naam van den Staat als contractant ten goede komen.

Het had de aandacht getrokken, dat de mededeeling in het eerste lid van bladz. 2 van de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer niet strookt met hetgeen de Raad van Beheer van het Centraal Verrekenkantoor voor Brandstoffen, volgens een ingezonden stuk voorkomende in het *Handelsblad* van 17 Maart j.l. onder het opschrift „Zich bloot geven”, heeft geschreven in zijne Nota aan rechthebbenden op het Restitutiefonds. Gaarne zoude men omtrent een en ander nadere inlichtingen ontvangen.

De vraag werd gedaan, over welk bedrag het proces loopt.

Het verwonderde onderscheidene leden niet, dat nadeelen zijn geleden. Na het sluiten van den vrede toch werd algemeen een sterke opbloei van de industrie verwacht en in die verwachting verlangde een ieder steenkolen, die toen voor duur-geld moesten worden gekocht en uit Amerika aangevoerd. De prijzen der kolen gingen echter zoo spoedig het kon achteruit, met het gevolg, dat op den ingeslagen voorraad verlies moest worden geleden. Naarmate die voorraad grooter was, werd ook het verlies grooter.

Aldus vastgesteld den 2den Mei 1922.

VAN WELDEREN RENGERS.
SMEENGE.
BEELAERTS VAN BLOKLAND.
VAN DEN MAESEN DE SOMBREFF.
DE BOER.

VOORLOOPIG VERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAP-

PORTEURS over het ontwerp van wet tot regeling van de inkomsten en uitgaven van de Posterijen, de Telegrafie en Telefonie voor het dienstjaar 1922. (370)

Door verschillende leden werd bij het afdelingsonderzoek van dit wetsontwerp in beschouwingen getreden aangaande de gestie bij dezen tak van dienst. Ook hier meenden zij, dat in menig opzicht ware te bezuinigen.

§ 1. Vooreerst werd de aandacht gevestigd op den weinig economischen bouw van post- en telegraafkantoren. Gewezen werd bijv. op Haarlem, waar een nieuw gebouw was opgericht voor f 1 300 000, terwijl thans blijkt, dat dit te klein is, zoodat tot onteigening van andere perceelen moest worden overgegaan. Den eigenaar van een dier perceelen was daarvoor door het Rijk f 24 000 aangeboden, doch hij verlangde f 42 000. Ofschoon dit laatste bedrag veel te hoog was, ontving hij het ten slotte toch, omdat het hem bij rechterlijk vonnis werd toegewezen in een procedure, waarbij de Regeering zich tegen het hoogere bedrag niet verzette.

Ook werd gewezen op de zeer hoge kosten van het postkantoor te Utrecht.

§ 2. Opgemerkt werd, dat de Regeering ter verbetering van de uitkomsten van het bedrijf der Posterijen hare toevlucht had genomen tot verhooging der porti. Dit middel achtte men niet boven bedenking verheven, aangezien daarvan vermindering van den omzet het gevolg is, zoodat het zeer twijfelachtig is, of inderdaad langs dien weg het beoogde doel wordt bereikt. Veeleer verwachtte men van *verlaging* der porti heil, en inzonderheid van het thans naar veler meening te hoog opgevoerde stadsporto. Naar men had hooren verluiden, is de Minister voornemens het stadsporto te verlagen. Gaarne zou men worden ingelicht, of dit inderdaad het geval is.

§ 3. Wil het bedrijf der Posterijen weder rendabel worden, dan zal krachtig moeten worden ingegrepen en helpen geen bezuinigingen op een bepaald onderdeel, of verhooging der vergoeding voor de diensten door dezen tak van dienst bewezen.

Met bijzondere aandacht had men dan ook kennis genomen van de door een „ingewijde” in de *Nieuwe Rotterdamse Courant* van 7 Maart j.l. (Avondblad D) ten beste gegeven beschouwingen, welke strekken om aan te toonen, dat een mogelijk tekort van 18½ miljoen door oordeelkundig aangebrachte bezuiniging geheel zou kunnen verdwijnen. Deze schrijver deed de navolgende bezuinigingen aan de hand:

„Bij art. 1, sub I b wordt een tractementsverhoging aangevraagd van f 1500 voor den algemeen secretaris der posterijen en telegrafie, waardoor zijn salaris wordt gebracht op f 9000. Deze post bevreemdt thans, omdat de Regeering de technische herziening van het Bezoldigingsbesluit met het oog op den financiëleen noodstand tot betere tijden uitgesteld heeft, omdat de Ministerraad heeft besloten géén tractementsverhogingen, buiten de periodieke, toe te staan, en omdat de functie van algemeen secretaris wel behoort tot de hiërarchisch hogere, doch in belangrijkheid lang niet gelijkgesteld kan worden met die van secretaris-generaal aan de departementen van algemeen bestuur.

Art. 1, sub I a—r. Bij dit artikel valt op, dat het aantal vaste ambtenaren aan het hoofdbestuur wordt verminderd van 566 tot 556, doch dit wordt verklaard door de vermindering van het aantal schrijvers op jaarloon van 217 tot 203.

Voorloopig Verslag over wetsontwerp n°. 370.

Het doet echter vreemd aan, dat het aantal hoofdcommiezen wordt gebracht van 37 op 46, tegen een vermindering van het aantal commiezen met 2, van de adjunct-commiezen met 2 en van de klerken met 3, aldus in totaal een uitbreiding met 2 hogere ambtenaren. Dit eigenaardige verschijnsel ziet men ook bij andere departementen. De bezuiniging wordt bijna uitsluitend gezocht in vermindering van het aantal lagere ambtenaren. Het totaal aantal ambtenaren daalt, doch het aantal hogere ambtenaren neemt veeleer toe.

Men behoeft slechts de begrotingen der verschillende departementen open te slaan, om het onevenredig groot aantal hogere ambtenaren ten opzichte van de lagere te constateeren.

Art. I, sub II a—l. Het aantal gedetacheerde ambtenaren wordt voor 1922 geraamd op 99, tegen 63 voor 1921. Voor deze vermeerdering is noodig f 117 320, welk bedrag in 1921 nog voorkwam onder de hoofden „postdienst”, „telegraaf” en „telefoondienst” en vereenigde post-, telegraaf- en telefoondienst. Het ware beter, dat dit bedrag, benevens het meerdere aangevraagde voor de bedoelde categorieën van het vast personeel ad f 25 050, in totaal aldus f 142 000 niet wordt besteed.

De directeur-generaal heeft niet lang geleden een z.g. formatie-commissie ingesteld, om een onderzoek in te stellen naar het voor ieder kantoor benodigde personeel. Inderdaad heeft deze commissie loffelijk werk verricht en talrijke inperkingen van personeel kunnen bereiken. De commissie werkte over de hoofden der directeuren heen, al stelde zij zich ook ter plaatse op de hoogte.

Als nu de door het hoofdbestuur gewilde formatie afkwam en het personeel zich kwam beklagen, konden de directeuren verklaren, dat zij buiten de vastgestelde formatie stonden. Aldus voor een fait accompli gesteld, moest het personeel wel met de formatie tevreden zijn en het bleek dan ook, dat het best ging. Aan het hoofdbestuur, en in het algemeen geldt zulks ook voor de departementen van algemeen bestuur en onderhoorige instellingen, zal geen inperking van personeel van eenig belang plaats grijpen, indien het onderzoek naar de mogelijkheid geschiedt door hoofd- of andere ambtenaren van het hoofdbestuur of de departementen zelf. Dit onderzoek zal, om tastbare resultaten te kunnen bereiken, moeten plaats hebben door volkomen onafhankelijke personen, die geen rekening behoeven te houden met allerlei eigenaardigheden. Personen, die het gewicht en den omvang van den werkring van ieder ambtenaar zullen afmeten en daarna de formatie, onder hogere goedkeuring zullen bepalen.

Werd ook op deze wijze aan het hoofdbestuur een onderzoek ingesteld, dan zou blijken, dat ook daar heel wat personeel gemist zou kunnen worden. De toeneming van het personeel aan het hoofdbestuur is in de laatste jaren enorm. Einde 1913 waren daar werkzaam 323 personen, einde 1916 366, einde 1917 442, einde 1921 629, einde 1922 (volgens raming) 655. Voor het hoofdbestuur moet er nog op worden gewezen, dat dikwijls de rangen in geen verhouding staan tot den omvang en de belangrijkheid van de opgelegde taak. Indien de bureelen der afdelingen worden gesteld onder commiezen en de belangrijkste onder hoofdcommiezen, behoorde het overige personeel van minderen rang te zijn.

Er wordt door gedetacheerden over geklaagd, dat de hun opgedragen taak van al te eenvoudigen aard is en niet in overeenstemming met hunne vele en dikwijls zware examens. Deze klacht is alleszins gegrond, doch geldt ook voor de departementen. Ook zij hier gewezen op de vreemde verhoudingen, wat het aantal ambtenaren betreft aan de verschillende inspectiën werkzaam.

Terwijl naast den inspecteur in de inspectie 's Gravenhage, volgens het jaarboekje 1921 van de Vereeniging van directeuren en commiezen, 15 ambtenaren werkzaam zijn, is dit aantal van de inspectie Amsterdam 9, Arnhem 9, 's Hertogenbosch 9, Groningen 7, enz., hoewel het aantal en de belangrijkheid der onder die inspectiën ressorterende kantoren weinig uiteenloopt.

Handelingen der Staten-Generaal. — 1921—1922. — I.

Het record in uitbreiding van personeel komt den technischen telegraaf- en telefoondienst toe. Het aantal electrotechnische hoofdambtenaren en ambtenaren wordt vermeerderd van 52 tot 69 of, omdat 10 aspiranten tot electrotechnisch ambtenaar zullen bevorderd worden, een werkelijke vermeerdering van 7 electrotechnische ambtenaren. Het aantal tekenaars zal stijgen van 32 op 58, het aantal werkmeesters, chef instrumentmakers en chefmonteurs van 130 op 150, dat der monteurs van 325 op 360; dat der vaklieden-voorman, vakwerklieden enz. van 524 op 619. In verband met hetgeen hierna over de uitvoering van werken door den technischen dienst zal worden opgemerkt, zou deze geheele uitbreiding achterwege kunnen blijven, waarmede een besparing verkregen zou worden van ongeveer f 500 000 (art. 21 sub n, r, s, t, u en w). Het aantal ambtenaren en de vermeerdering van ieder der genoemde categorieën komt voor in bijlage 370 — 3, bladz. 17 en 18.

Op art. 5, sub b wordt voor het hoofdbestuur voor nieuw meubilair aangevraagd f 10 000. Aangezien dit meubilair, om de uniformiteit te bewaren, wel in den bekenden stijl zal worden aangeschaft, kan dit bedrag, om de zuinigheid te prikkelen, wel met f 5000 worden verminderd.

De technische telegraaf- en telefoondienst kan vrijwel als een autonome dienst worden aangemerkt. Zuinigheid schijnt bij dezen dienst nog niet algemeen doorgedrongen.

In het 1 Maart-nummer van het *Tijdschrift voor Posterijen en Telegrafie* wordt op gezag van een hoofdambtenaar van dien dienst o. a. verklaard, dat: „de technische dienst zeer duur werkt en deze vrijwel aan alle contrôle ontsnapt. Zoo worden door de weinige concurrentie onder het geringe aantal aannemers véél te hooge sommen besteed voor lijnenbouw en onderhoud. Wordt voor het onderhoud van een lijntje f 2000 geraamd, dan schrijven de aannemers met plezier in voor f 4000 of meer. Men houdt bij de ramingen dan ook al rekening met bovenbedoeld euvel om niet al te zeer met de inschrijvingen te verschillen.

De reis- en verblijfkosten van het technische personeel zijn ontzaggelijk hoog. De contrôle op den duur van de aanwezigheid laat veel te wenschen over. Met betrekking tot de radio-verbinding met Nederlandsch-Indië te Kootwijkerzand dringt wel langzamerhand door, dat heel wat tonnen gouds zijn uitgegeven, die bespaard hadden kunnen worden. De algemeene gangbare meening is, dat er bij den technischen telegraaf- en telefoondienst met geld wordt gegooid, enz.”

In verband met bovenstaande zou op art. 26 sub a, reizen verhuiskosten bij den telegraaf- en telefoondienst f 100 000 minder toegestaan kunnen worden, waardoor toch nog de beschikking wordt gehouden over f 559 000.

Voor uitvoering van telegraaf- en telefoonwerken, herstellingswerkplaats en magazijnen wordt voor 1922 in totaal geraamd f 17 160 000 (Bijlage 370, 3 bladz. 20 en 21), waarvan de specificatie tot de volgende opmerkingen aanleiding geeft:

Sub a, wordt geraamd voor het leggen van 6000 K.M. telefoon- dubbeldraad 3 m.M. f 2 220 000. Dit bedrag zou gevoegelijk over twee jaren verdeeld kunnen worden. De door alle oeconomisten voorspelde nog lang aanhoudende malaise zou een dergelijken maatregel volkomen wettigen. Besparing aldus f 1 110 000.

Sub b, zelfde motiveering. Uitvoering over twee jaren geeft een besparing van f 240 000.

Sub c. Voor kabelkanalisatie wordt een bedrag aangevraagd van f 3 290 000 en voor kabellegging in locale netten (Haarlem, Dordrecht, Utrecht, Hilversum, overige netten) f 950 000. Beide bedragen kunnen wel zonder eenig bezwaar van de begroting worden afgevoerd. Noodzakelijk zijn deze werken allerminst, deze kunnen, als het moet — en noodzaak is hier aanwezig —, nog tientallen van jaren uitgesteld worden. In Duitschland is voor het interlokaal verkeer alleen een kabel van Berlijn naar het Rijnland aanwezig, in Engeland alleen nog maar tusschen de grootste handelscentra, hetgeen wel typerend is voor een land, waar mist en stormen zoozeer heerschen.

Hier te lande is nu een kabel aanwezig tusschen Amsterdam, Rotterdam en 's Gravenhage.

Gezien den deplorabelen toestand van 's lands financiën zou daarmee voorloopig volstaan kunnen worden.

Sub d en e. Voor locale bureelen en voor centraalposten wordt een bedrag aangevraagd van f 3 678 000. De Minister twijfelt zelf, of verwerking van het aangevraagde mogelijk zal blijken.

Dit bedrag kan gevoegelijk met 2 miljoen worden verminderd. Ook bij deze zaken wordt met het geld roekeloos rondgesprongen, zooals uit het 1 Maart-nummer van het *Tijdschrift voor Posterijen en Telegrafie* blijkt.

Sub n. Aangevraagd wordt voor overneming van lokale netten f 1 000 000. Ook deze uitgave kan niet urgent worden geacht. Trouwens de commissie, die de wenschelijkheid van deze overneming onderzocht, is nog niet met haar arbeid gereed. Laten deze locale netjes gerust nog wat in particulier bezit blijven. Het verkeer lijdt daaronder niet.

Sub m vraagt voor diverse kapitaaluitgaven aan f 1 072 000. In de toelichting wordt aangevoerd, dat uit dezen post diverse materieel-uitgaven moeten worden gekweten, niet begrepen in de posten *sub a—l*. Bovendien zullen tekorten op andere onderdeelen daaruit kunnen worden aangevuld.

Aangezien nu ter toelichting van verschillende posten wordt aangevoerd, dat het twijfelachtig is, of de aangevraagde bedragen wel verwerkt kunnen of behoeven te worden, bevreemdt deze laatste toelichting. Bovendien wordt af- en overschrijving van verschillende artikelen der begrooting toegestaan. Daarom kan dit bedrag gevoegelijk met de helft worden verminderd, aldus met f 500 000.

In verband met de afvoering van bovenstaande groote uitvoeringswerken kan aldus de groote voorgenomen uitbreiding van het technische personeel achterwege blijven.

Tal van andere posten op de ontwerp-begrooting worden hier thans verder onbesproken gelaten, omdat de beschouwingen hierover meer in het algemeen van toepassing zijn op alle departementen. Over één groote uitgaafpost, nl. stichting, aanbouw en verbouw van gebouwen, zij nog het volgende opgemerkt.

Voor gebouwen, wordt voor 1922 in totaal geraamd een bedrag van f 9 404 900 of na aftrek van nog noodige bouwkosten voor het hoofdbestuurgebouw en exploitatie-uitgaven, waaronder toezicht, een bedrag van f 7 716 900.

Aangezien echter in 1921 een bedrag van f 1 883 800 ongebruikt bleef, wordt op de begrooting 1922 nieuw aangevraagd f 5 883 190.

Daar deze begrooting dit jaar vermoedelijk eerst in Mei of Juni wet wordt en aldus uit het aangevraagde nieuwe bedrag vóór dien tijd niet mag worden geput, mag het over 1922 onverbruikt blijvende bedrag stellig wel op 2 miljoen worden geschat. Met dit bedrag mag dan in de eerste plaats het bedrag der eventueel beschikbare bouwkosten ad f 7 716 900 worden verminderd.

Verder ware het gewenscht, dat geen nieuwbouw plaats hebbe, voordat de commissie, ingesteld voor de samenvoeging van de acht administratieve bouwdiensten, rapport heeft uitgebracht, wat in de opdracht van de commissie voorgescreven is.

Van deze begrooting kan aldus worden afgevoerd nieuwbouw van de volgende inrichtingen: telegraaf- en telefoongebouw te 's Hertogenbosch f 75 000, postlokalen gevestigd in of bij stations f 500 000, post- en telegraafgebouw te Gouda f 60 000, idem te Venlo f 250 000, idem te Aalten f 50 000, idem te Boxmeer f 50 000, idem te Bloemendaal f 80 000, idem te Doorn f 40 000, idem te 's Gravenhage f 200 000, idem te Maarssen f 50 000, idem te Overschie f 25 000, idem te Steenberghe f 80 000, idem te Veenendaal f 60 000, in totaal f 1 520 000.

Het schijnt, dat nieuwe bouw ook dikwijls achterwege zou kunnen blijven, indien de eischen van den technischen tele-

graaf- en telefoondienst een weinig werden ingekrompen. In het Maart-nummer van het *Tijdschrift voor Posterijen en Telegrafie* wordt op gezag van den hoofdamtenaar bij den technischen dienst het volgende over nieuwen bouw gezegd: „in nieuwe post- en telegraafkantoren worden veel te veel localiteiten gereserveerd voor technisch personeel en materieel, ook dan, als in de plaats, waar het nieuwe kantoor moet komen, die dienst buiten het post- en telegraafgebouw goed en goedkoop is gehuisvest. Alvorens in nieuwe gebouwen localiteiten te ontwerpen voor instrumentmakers, monteurs, opzichters, electro-technische ambtenaren, lijnwachters, klein materieel, groot materieel enz. ware te onderzoeken, of dat alles elders niet goed en veel goedkoper gehuisvest kon worden c.q. kon blijven. Het behoeft heusch niet per se in het postgebouw ondergebracht.”

De aangevraagde posten van f 300 000 voor nieuwe post- en telegraafkantoren en f 369 000 voor terreinen behooren van de begrooting te worden afgevoerd, daar het in het voornemen ligt, bestaande kleinere post- en telegraafkantoren om te zetten in hulpkantoren en kleine hulpkantoren op te heffen. Van uitbreiding van het aantal kantoren kan dus moeilijk sprake zijn, nu inkrimping van het aantal door de bedrijfsleiding wordt beoogd. Voor het nieuwe kantoorgebouw voor geldbedrijf en telefoon te Amsterdam wordt als eerste bouwtermijn aangevraagd een som van f 500 000. Voor het bouwterrein zelf werd reeds f 2 298 020 betaald en de bouwkosten worden globaal geraamd op 2 miljoen. Aangezien de ervaring leert, dat de ramingen steeds aanzienlijk worden overschreden, mag het totaal der kosten zeker wel op 5 miljoen worden gesteld. De vraag is dus gewettigd en werd reeds in de pers gesteld, of het wel verantwoord is thans zulk een groote som te voteeren. Noodig ware, dat zoolang de ongunstige toestand van 's lands financiën aanhoudt, van dezen bouw worde afgezien.

Voor zoover de toestand te overzien is, ware een oplossing te overwegen als deze: het voormalig hotel Palais-Royal wordt geheel ontruimd en uitsluitend beschikbaar gesteld voor het telefoonbedrijf. Dit zeer ruime gebouw mag wellicht voor dit bedrijf niet aan alle desiderata voldoen, bruikbaar lijkt het wel.

Op het braak liggende terrein worden dan verder een of meer tijdelijke houten gebouwen (welke toch ook aan architectonische en aestetische eischen kunnen voldoen) opgericht, waarin de postwissel-, quitantie-, spaarbank- en postchèque- en girodiensten ondergebracht kunnen worden. Door een en ander komen dan in het bestaande post- en telegraafgebouw belangrijke ruimten vrij.

Het totaal der bouwkosten over 1922 kan aldus worden verminderd met f 2 000 000 voor met in 1922 mogelijk te verwerken bouwkosten, f 1 520 000 voor nieuwen bouw, f 300 000 voor nieuwe post- en telegraafkantoren, f 369 000 voor terreinen, f 300 000 voor het kantoorgebouw te Amsterdam, (f 200 000 wordt dan berekend voor de oprichting van de tijdelijke inrichtingen), totaal f 4 489 000.

Resumeerende komt men aldus tot de volgende verminderingen op de bedrijfsbegrooting 1922:

art. 1 sub 1, <i>b</i>	f 1 500
art. 1 sub 1, <i>a—r</i>	25 050
art. 1 sub II, <i>a—l</i>	117 320
art. 5 sub <i>b</i>	5 000
art. 21 sub <i>n, r, s, t, u, w</i>	500 000
art. 26 sub <i>b</i>	100 000
bijlage 370, 3, 20—21 sub <i>a</i>	1 110 000
sub <i>b</i>	240 000
sub <i>c</i>	8 290 000

sub <i>d</i> en <i>e</i>	f 2 000 000
sub <i>i</i>	950 000
sub <i>n</i>	1 000 000
sub <i>m</i>	500 000
gebouwen.	4 489 000

In totaal aldus. . . . f 14 827 870

Waar de voorsteller van deze bezuinigingen blijkbaar geheel op de hoogte is van dezen tak van dienst, zou men gaarne het oordeel van den Minister over zijne bovenaangehaalde denkbeelden vernemen, al waren verscheidene leden beducht, dat van medewerking der ambtenaren tot dergelijke bezuinigingen niet veel te verwachten is.

§ 4. Gevraagd werd, of de Minister eenige inlichtingen kan geven aangaande het bericht, dat een belangrijke diefstal zou hebben plaats gehad in Rotterdam uit een post-automobil. Was de diefstal toe te schrijven aan gebrekkige inrichting van het voertuig, of aan onachtzaamheid van het personeel?

§ 5. Enkele leden wenschten te worden ingelicht, of de geruchten juist zijn, dat het in het voornemen der Regeering ligt om alle door gemeenten geëxploiteerde telefoonnetten aan zich te trekken. Mocht dit inderdaad het geval zijn, dan wenschte men daartegen reeds nu te waarschuwen, daar men overtuigd was, dat gemeentelijke exploitatie goedkooper is dan die door het Rijk.

Ook zou men gaarne vernemen, of van de plaatselijke telefoonnetten, die het Rijk beheert, commercieele boekhouding wordt gehouden.

§ 6. Van andere zijde werd nog gevraagd, of de Minister opgave wil doen van de tot dusverre tot stand gebrachte ondergrondse kabelverbindingen.

§ 7. Enkele leden kwamen er nogmaals tegen op, dat thans alleen zij, die bij den girodienst zijn aangesloten telegrammen kunnen opgeven per telefoon. Waarom de kostenverevening van telefonisch opgegeven telegrammen uitsluitend door den girodienst kan plaats hebben en niet daarnaast eene andere wijze van verrekening voor de niet-rekeninghouders open kan worden gesteld, werd nog niet duidelijk geacht. In ieder geval wenschte men, dat de Minister deze aangelegenheid nog eens in overweging zou willen nemen in het belang van het telegrafeerend publiek.

Aldus vastgesteld den 2den Mei 1922.

VAN SWAAY.
DE GIJSELAAR.
VAN LANSCHOT.
VAN WASSENAER VAN CATWIJCK.
FOKKER.

EINDVERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot verhooging en aanvulling
van het IXde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het
dienstjaar 1921. (388)

Bij het afdeelingsonderzoek van dit wetsontwerp sloten eenige leden zich aan bij die leden der Tweede Kamer, die er tegen op waren gekomen, dat verschillende posten voor nog uit te voeren werken worden aangevraagd voor het dienstjaar 1921 bij een ontwerp, dat op 27 December van dat jaar bij de Staten-Generaal werd ingediend. Besteding dezer gelden gedurende dat dienstjaar was bij de indiening van het wetsontwerp reeds ondenkbaar en de Minister had zijne wetsvoordracht behooren om te werken tot een ontwerp-verhoogingswet voor het dienstjaar 1922. Het wordt nu, zoo betoogden deze leden, eene dwaasheid om gelden toe te staan op de begroting voor 1921 voor werken, aan welke uitvoering in het gunstigste geval niet vóór Juni 1922 zal kunnen worden begonnen.

Een lid sprak er zijne voldoening over uit, dat de Minister niettegenstaande den ongunstigen financieelen toestand bereid is nieuwe werken ter hand te nemen, die ongetwijfeld de streek, waar die zullen worden uitgevoerd, ten goede zullen komen. Hij had hier bijzonder op het oog de onder art. 142, sub *b*, *c* en *d*, uitgetrokken posten.

Een ander lid maakte naar aanleiding van het bij art. 142, sub *f*, gevraagde bedrag de opmerking, dat aan den Rijksweg op Zuid-Beveland, waarlangs betrekkelijk zeer weinig verkeer plaats heeft, reeds zulke groote sommen zijn uitgegeven, dat het niet wenschelijk schijnt in die zelfde richting voort te gaan.

Aldus vastgesteld den 2den Mei 1922.

VAN SWAAY.
DE GIJSELAAR.
VAN LANSCHOT.
VAN WASSENAER VAN CATWIJCK
FOKKER.

EINDVERSLAG VAN DE COMMISSIE VAN RAPPORTEURS
over het ontwerp van wet tot aanvulling en verhooging
van het Xde hoofdstuk der Staatsbegroting voor het
dienstjaar 1921. (426)

Tegen dit wetsontwerp bestond geen bezwaar.

Aldus vastgesteld den 2den Mei 1922.

VAN WELDEREN RENGERS.
SMEENGE.
BEELAERTS VAN BLOKLAND.
VAN DER MAESEN DE SOMBREFF.
DE BOER.